

Kansainvälinen velkasovittelu

Kehitysmaiden velkakriisi on aiheuttanut kärsimystä jo yli 20 vuoden ajan. Useat kehitysmaat ottivat runsaasti lainaa 1970-luvulla, ja 1980-luvulla tilanne kriisiytyi nopeiden koronnousujen myötä.

Monet köyhimmat kehitysmaat eivät ole sen jälkeen pystyneet maksamaan takaisin kansainvälisiä velkojaan. Silti näiltä mailta vaaditaan velanmaksua, vaikka maat tarvitsivat rahojaan kipeästi esimerkiksi terveydenhuoltoon. Kehitysmaiden velka on moraalinen ongelma, joka vaatii toimivia ratkaisuja.

Valtaosa velkaantuneista kehitysmaista on maksanut alkuperäiset lainasummansa jo takaisin, mutta velkasummat ovat jatkaneet kasvuaan korkeiden korkojen vuoksi. Lisäksi monia kehitysmaiden velkoja voidaan pitää epäoikeutettuina, sillä suurin osa niistä on myönnetty epädemokraattisille hallituksille. Usein rahat ovat päätyneet sveitsiläisille pankkitileille, eivätkä ne ole hyödyttäneet yhteiskuntaa. Kansainvälisessä oikeudessa tällaisiin tapauksiin vii-

tataan sietämättömien velkojen käsitteellä. Lainan myöntäjällä on usein osavastuu sietämättömien velkojen synnystä.

Demokraattinen ja kokonaisvaltainen ratkaisu

Velkakriisiä on yritetty purkaa sen puhkeamisesta lähtien. Ratkaisuiksi on tarjottu esimerkiksi velkojen uudelleenjärjestelyä, maiden budjettien tasapainottamista ja suoria velkahelpotuksia. Ongelmana on kuitenkin ollut se, että ratkaisuja on etsitty pelkästään velkojen ehdoilla. Tavoitteena on ollut varmistaa, että velalliset maksavat takaisin mahdollisimman suuren velkasumman. Inhimilliseen kehitykseen ei juuri ole kiinnitetty huomiota.

Kansalaisjärjestöt ovat esittäneet, että velkaongelma on ratkaistava velkahelpotuksia demokraattisemmin, tasapuolisemmin, tehokkaammin ja kokonaisvaltaisemmin. Ratkaisun lähtökohtana olisi velkasovittelu. Tarkoituksena olisi saada aikaan kansainvälinen mekanismi,

Kehitysmaiden velka on moraalinen ongelma, joka vaatii toimivia ratkaisuja.

jonka avulla voitaisiin päättää, milloin velkojen takaisinperiminen on oikeutettua ja mitkä alkuperäisistä lainoista ovat oikeutettuja.

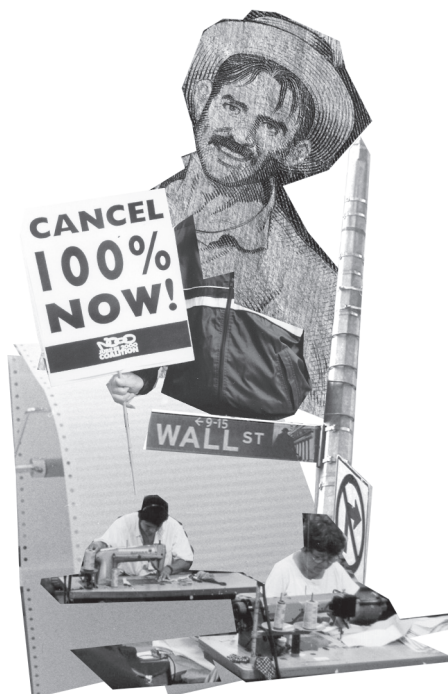
Sovittelun tulisi olla velkojista poliittisesti riippumatonta. Tällä hetkellä suurimmat velkojat eli yksittäiset valtiot, liikepankit ja kansainväliset rahoituslaitokset pystyvät käytännössä sanelemaan velkahelpotusten ehdot. Näin ne myös vaikuttavat kehityksensä poliittisiin päätöksiin. Velkojat ovatkin käyttäneet tilannetta hyväksi vaatiessaan erilaisia uusliberaaleja uudistuksia.

Riippumattomassa velkasovittelussa velanperinnän oikeutuksen kriteerejä voisivat olla esimerkiksi velkaantuneen valtion kyky rahoittaa yhteiskunnallisia palveluja tai velan alkuperäinen oikeutus. Valtiota ei voisi pakottaa maksamaan velkaansa, jos tämä estäisi kansalaisten perustarpeista huolehtimisen. Kansallisissa lainsäädännöissä tällainen maksukyvyttömyysperiaate on jo voimassa. Esimerkiksi konkurssin jälkeen

ihmiseltä ei peritä velkoja, jos velkojen maksu estäisi minimitoimeentulon.

Velkasovittelun ajatusta on kehitelty kansalaisjärjestöissä, mutta yksikään valtio ei ole vielä tehnyt aloitetta sen toteuttamiseksi. Harva kiistää mallin oikeudenmukaisuuden, mutta suurimmat velkojat ovat toistaiseksi pitäneet kiinni valta-asemistaan. Velkasovittelulle voitaisiin perustaa oma kansainvälinen organisaationsa, tai se voisi toimia jonkin YK-elimien yhteydessä.

inen ongelma,

www.attac.fi | attac@kaapeli.fi

Esite on osa Attacin *Varjotaloudesta kestäväään globalisaatioon* -esitehanketta, joka on saanut tukea ulkoasiainministeriön kehitysyhteistyötiedotustukivaroista.

